

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 573/2014-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. októbra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej obchodnou spoločnosťou MST PARTNERS, s. r. o., Zámocké schody 2/A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Martin Timcsák, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 1 CoE 510/2011 a jeho uznesením z 31. októbra 2011, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 149/2012 a jeho uznesením z 24. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 CoE 510/2011 a jeho uznesením z 31. októbra 2011 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 149/2012 a jeho uznesením z 24. mája 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Na základe poisťných zmlúv uzavretých medzi sťažovateľkou a povinným sa tento zaviazal platiť dohodnuté poistné. Povinný v rozpore s poisťnou zmluvou dohodnuté poistné prestal platiť. Sťažovateľka sa v súlade s uzavretou rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom zaviazal povinného na zaplatenie dlžného poistného s príslušenstvom. Keďže povinný dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatil, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Súdny exekútor predložil okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v prospech sťažovateľky. Okresný súd poverením z 28. októbra 2009 poveril vykonaním exekúcie súdneho exekútora JUDr. Ing. Bohumila Husťáka. Uznesením z 26. januára 2010 vyhovel okresný súd žiadosti sťažovateľky o zmenu súdneho exekútora a vykonaním exekúcie poveril JUDr. Tomáša Boľoša. Okresný

súd uznesením bez nariadenia pojednávania exekúciu zastavil. O odvolaní sťažovateľky proti odvolaním napadnutému uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ho potvrdil.

Sťažovateľka tvrdí, že všeobecné súdy nedisponovali rozhodcovským spisom a rozhodli bez jej účasti, pričom vykonali dokazovanie, ku ktorému sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť, a rozhodli bez nariadenia pojednávania. Takýto postup je podľa sťažovateľky v rozpore so zákonom, pričom v tejto súvislosti poukazuje aj na judikatúru najvyššieho súdu, Súdneho dvora Európskej únie a aj ústavného súdu, ktoré s vecou súvisia (napr. IV. ÚS 344/2012 a II. ÚS 499/2012 z 3. júla 2012, I. ÚS 547/2012 zo 7. novembra 2012), v ktorých ústavný súd v obdobných veciach sťažnosti sťažovateľky prijal na ďalšie konanie a vyslovil už aj porušenie jej práv.

Okresný súd podľa sťažovateľky *„nevychádzal z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval skutkový stav“*, a preto napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vytýka jeho arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť pre nedostatok odôvodnenia v otázke týkajúcej sa prípadu, keď pri vydávaní poverenia na vykonanie exekúcie súd vykonáva dokazovanie.

Dovolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia žiadnym spôsobom nezdôvodnil odklon od judikatúry ústavného súdu, na ktorú sťažovateľka poukázala v podanom dovolaní. Sťažovateľka pritom poukazuje na skutočnosť, že *„príkaz oboznámiť sa s konkrétnymi právnymi a konkrétnymi skutkovými okolnosťami potrebnými za účelom zistenia nekalej povahy konkrétnej rozhodcovskej doložky obsahuje aj spotrebiteľské právo Európskej únie (C-40/08, ASTURCOM)“*.

Exekučné súdy sa podľa sťažovateľky v jej prípade odklonili *„od tradičného prieskumného konania... Nepreskúmavali rozhodcovský spis, ale vykonali vlastné dokazovanie. Exekučný titul preskúmali vecne aj právne a dospeli k opačnému právnemu názoru ako rozhodcovský súd. Kým v rozhodcovskom konaní sa mohli obaja účastníci k návrhom na dôkazy a k výsledkom dokazovania vyjadriť, v exekučnom konaní to*

účastníkom umožnené nebolo. Činnosť exekučných súdov mala podstatný vplyv na účinky exekučného titulu.

Odlíšny postup exekučných súdov v prípade sťažovateľa (odklon od obvyklosti) nenašiel svoj procesný priemet do spôsobu, akým exekučné súdy konali. Exekučné súdy mali správne vykonať riadne dokazovanie na pojednávaní podľa klasických procesných pravidiel (§ 122 a nasl. O. s. p.), a to za účasti oboch účastníkov a na pojednávaní.“

Sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 499/2012, a to v relácii k záväznosti smerníc ako predpisov sekundárneho únieového práva na území Slovenskej republiky, a tvrdí, že recitál smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica č. 93/13/EHS“) „stanovuje výnimku, pokiaľ ide o poisťné zmluvy. Túto výnimku Občiansky zákonník nezohľadnil, keď v úprave § 52 a nasl. žiadnym spôsobom nereagoval na výnimočné postavenie zmluvných dojednaní v poisťných zmluvách z pohľadu vecného rozsahu smernice... Všeobecné súdy postupovali bez toho, že by v okolnostiach prípadu zohľadnili hraničné kritériá stanovené devätnástym odôvodnením smernice, ktoré spod vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vynímajú zmluvné podmienky v poisťných zmluvách.“. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na odborný výklad Národnej banky Slovenska, z ktorého vyplýva, že niektoré zmluvné podmienky dojednané v poisťnej zmluve ovplyvňujú kalkuláciu poisťného plateného spotrebiteľom, a preto sú spod predmetu smernice č. 93/13/EHS vylúčené.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že *krajský súd ako odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nevyjadril k jej nasledujúcim námietkam, čo zakladalo prípustnosť dovolania sťažovateľky podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku:*

- neodôvodnil skutočnosť, že okresný súd v danej veci neuskutočnil pojednávanie, nevykonal riadne dokazovanie, čím sťažovateľke odoprel možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom,

- „že súd prvého stupňa nesprávne aplikoval na daný prípad rozhodnutie ESD C - 76/10 Pohotovosť s.r.o. c/a I. K., nakoľko prvostupňovým súdom uvádzané rozhodnutie

upravuje prípad, kedy je v spotrebiteľskej zmluve stanovený neprimerane vysoký úrok (išlo pritom o úverové vzťahy, nie poisťné, ako je to medzi oprávneným a povinným)“,

- neuviedol, „v čom bolo v rozsudku priznané plnenie v rozpore s dobrými mravmi, pričom oprávnený túto skutočnosť namietal už vo svojom odvolaní zo dňa 21.06.2011“,

- „že povinný svojím podpisom odsúhlasil ďalšie zmluvné dojednania (mimo všeobecných poisťných podmienok) k poisťnej zmluve č. 4329790110, pričom tieto ďalšie zmluvné dojednania podpísať nemusel a to bez toho, aby to malo vplyv na jeho práva a povinnosti vyplývajúce z poisťnej zmluvy, resp. zo všeobecných poisťných podmienok, a v tom prípade by rozhodcovská doložka nebola vznikla.“.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na odlišné rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako aj Krajského súdu v Prešove, v ktorých tieto sudy dospeli k odlišným právnym záverom v otázke posudzovania platnosti rozhodcovskej doložky.

Najvyšší súd v postavení dovolacieho súdu podľa názoru sťažovateľky nevysvetlil, ktoré jej odvolacie námietky a z akých dôvodov neboli relevantné.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom vyslovil, že označeným postupom a rozhodnutím krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a aby jej priznal úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľka v tom, že všeobecné súdy v exekučnom konaní rozhodli bez nariadenia pojednávania, hoci pre potreby § 44 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov vykonávali dokazovanie, čím jej odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.

V tejto súvislosti uviedla, že všeobecné súdy postupovali aj v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, ktorú nerešpektovali, a na túto jej námietku ani neodpovedali.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom krajského súdu a jeho uznesením

Ústavný súd vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti sťažnosti smerujúcej proti postupu a rozhodnutiam odvolacieho súdu bral do úvahy neskoršie napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktorým dovolanie sťažovateľky odmietol, a preto nepovažoval v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sťažnosť v tejto časti za oneskorenú, pretože lehota na podanie sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu je v prípadoch procesného rozhodnutia dovolacieho súdu považovaná za zachovanú (pozri rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). V takýchto prípadoch sa potom lehota určená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde počíta od právoplatnosti procesného rozhodnutia dovolacieho súdu.

Ústavný súd preto predloženú sťažnosť v časti namietajúcej napadnuté uznesenie krajského súdu ako súdu odvolacieho nepovažoval za oneskorene podanú, a to aj vzhľadom na skutkovú okolnosť včasnosti sťažnosti v časti namietajúcej napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho.

Označenému postupu a uzneseniu krajského súdu sťažovateľka vytyka predovšetkým neodstránenie vady postupu okresného súdu spočívajúcej v nenariadení pojednávania pred rozhodnutím o zastavení exekučného konania. Súčasne namieta i samotné právne posúdenie veci krajským súdom, ktorý sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu o absolútnej neplatnosti rozhodcovskej doložky vo všeobecných poisťných podmienkach sťažovateľky.

Pokiaľ ide o argument sťažovateľky, že okresný súd nenariadil pojednávanie a neumožnil jej uplatnenie základných procesných práv, ústavný súd konštatuje, že ak súd prvého stupňa nenariadi pojednávanie, hoci je tak z dôvodu vykonávania dokazovania povinný urobiť, zaťažuje svoj procesný postup (a v konečnom dôsledku i rozhodnutie) vadou podľa § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), teda

odňatím možnosti konať pred súdom. Ak následne na základe podaného odvolania odvolací súd túto vadu neodstráni, zaťaží svoj postup vadou podľa § 237 písm. f) OSP, ktorá je spôsobilým dôvodom prípustnosti dovolania i samotným dovolacím dôvodom [§ 241 ods. 2 písm. a) OSP].

Námietku nenariadenia pojednávania teda sťažovateľka mohla predniesť aj v dovolaní proti uzneseniu krajského súdu, ktorý podľa jej názoru ako súd odvolací konkretizovanú vadu postupu okresného súdu nenapravil. Z podkladov, ktoré má ústavný súd k dispozícii, vyplýva, že uvedenú možnosť sťažovateľka aj využila, a tak sa jej námietkou odňatia možnosti konať pred súdom meritórne zaoberal najvyšší súd ako súd dovolací. Preto vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v právomoci ústavného súdu preskúmanie napadnutého postupu a uznesenia krajského súdu, keďže na základe podaného dovolania predmetnú námietku preskúmal najvyšší súd. V tejto časti musel ústavný súd sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní

ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov,

teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, patrí aj absencia ústavnoprávneho rozmeru namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu.

Z predložených listín vyplýva, že sťažovateľka požiadala okresný súd o zmenu súdneho exekútora v už nariadenom exekučnom konaní, kde exekučným titulom bol rozhodcovský rozsudok. Proti uzneseniu, ktorým okresný súd vyhovel žiadosti sťažovateľky o zmenu súdneho exekútora, povinný podal odvolanie. Následne okresný súd zastavil predmetné exekučné konanie z dôvodu, že rozhodcovská doložka bola už v čase jej uzatvárania neprijateľnou podmienkou, a preto sa priečila dobrým mravom a ako taká bola už od počiatku neplatná v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvárania zmluvy. Rozhodcovské konanie, ktorého výsledkom bol exekučný titul, sa teda uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany zmluvných strán a rozhodcovský rozsudok vydaný v takomto konaní nemôže byť exekučným titulom na vykonanie exekúcie.

Sťažovateľka podala proti zastavujúcemu uzneseniu okresného súdu odvolanie na krajskom súde, v ktorom okrem iného namietala, že napadnuté uznesenie je nezákonné.

Krajský súd po preskúmaní odvolaní napadnutého uznesenia okresného súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 214 ods. 2 OSP dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľky nie je dôvodné.

Krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia zdôraznil, že *«... exekučný súd je predovšetkým povinný skúmať či exekučný titul, na základe ktorého má byť vedená exekúcia, je spôsobilým exekučným titulom v zmysle zákonných ustanovení vzťahujúcich sa na exekučné konanie. Súd môže v tomto rozsahu skúmať exekučný titul počas celého exekučného konania (na návrh ale aj bez návrhu) a v prípade zistenia, že nie sú zistené podmienky materiálnej alebo formálnej vykonateľnosti exekučného titulu, musí na zistenie nezákonnosti vedenia exekúcie aj adekvátne procesne zareagovať. Právny predpis (Exekučný poriadok), resp. jeho jednotlivé ustanovenia je potrebné vykladať v súlade s celkovým účelom právneho predpisu, a teda v ich vzájomných súvislostiach, a nie izolovane (uznesenie Ústavného súdu SR z 24.2.2011, č. k. IV. ÚS 55/2011-19)*

Exekučný súd vzhľadom na vykonané dokazovanie vec správne právne posúdil, keď vychádzal pri rozhodovaní z relevantnej skutočnosti, že daný zmluvný vzťah medzi veriteľom a dlžníkom je nutné posudzovať ako spotrebiteľský vzťah

Rozhodcovská doložka je zmluvnou podmienkou, u ktorej je význam posudzovania kritérií, či sa jedná o neprijateľnú podmienku zvýraznený tým, že na jej základe sa deleguje právomoc prejednať spor súkromnou osobou. Spotrebiteľ sa vzdáva ústavného práva na prejednanie jeho veci pred štátnym súdom. Preto je dôležité, aby nad všetky pochybnosti bolo preukázané, že spotrebiteľ skutočne chcel a uzavrel rozhodcovskú doložku, v zmysle ktorej došlo k delegovaniu právomoci na prejednanie sporu súkromnou osobou. Vzhľadom na obsah rozhodcovskej doložky, ktorý bol vopred pripravený dodávateľom, len ťažko možno predpokladať, že spotrebiteľ si bol vedomý všetkých dôsledkov, ktoré so sebou dojednanie rozhodcovskej doložky nesie. Z obsahu spisu nevyplýva, že by rozhodcovská doložka bola individuálne vyjednaná so spotrebiteľom, tak ako to v odvolaní tvrdí oprávnený a keďže ho núti podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, je v neprospech spotrebiteľa. Spravidla spor vyvolá dodávateľ, lebo je to práve on, ktorý sa snaží získať

exekučný titul. Z rozhodovacej praxe súdu je zrejmé poznanie, že aj v prípade alternatívnej doložky pre riešenie sporov zo spotrebiteľských zmlúv, žalobcovia v postavení dodávateľov riešia spory zásadne v rozhodcovskom konaní. Pokiaľ teda právomoc rozhodcovského súdu bola založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní je nesporné, že rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť (a to ani sčasti) spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorého vymoženiu by sa mohol v rámci exekúcie domáhať. Námietka oprávneného, že exekučný súd aplikoval na posudzovaný prípad ustanovenie právnych predpisov (§ 53 ods. 4 písm. r) zákona č. 40/1964 Zb. a zákon č. 250/2007 Z. z.) ktoré v čase vzniku poistného vzťahu medzi oprávneným a povinným neboli účinné, neobstojí, pretože uvedené ustanovenie použil exekučný súd len podporne.».

Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu nemá v žiadnom prípade arbitrárny charakter. Ústavný súd tiež už judikoval, že judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (predtým Európskeho súdneho dvora) vychádza z predpokladu, že kontrolu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách má súd realizovať ex offo, pričom nevyhnutnosť tohto postupu je daná povahou a významom verejného záujmu, z ktorého vychádza ochrana spotrebiteľa (II. ÚS 235/2012). Skutočnosť, že sťažovateľka sa s takýmto prístupom a z neho plynúcim právnym názorom krajského súdu vysloveným v odvolacom konaní nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom najvyššieho súdu a jeho uznesením

Proti označenému rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie najvyššiemu súdu, ktorý o ňom rozhodol tak, že ho odmietol ako neprípustné.

Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Ústavný súd však preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým dovolanie odmietol ako neprípustné, a nezistil pritom žiadnu skutočnosť signalizujúcu svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a jeho odôvodnenie je určité a zrozumiteľné, bez vnútorných rozporov, zaujíma stanovisko k podstate dôvodov uvedených v dovolaní, nie je neodôvodnené alebo arbitrárne, a preto ani z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, čo by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody sťažovateľky. V zmysle svojej judikatúry ústavný súd považuje za protiústavné a arbitrárne iba tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo však nie je tento prípad.

K zásadnej námietke sťažovateľky týkajúcej sa odňatia možnosti konať pred súdom ako k jednému z dôvodov prípustnosti dovolania z dôvodu nenariadenia pojednávania pred okresným súdom, prekvapivosti posúdenia exekučného titulu okresným súdom na základe ex offio dokazovania v jej neprítomnosti bez možnosti vyjadriť sa k takémuto právnomu posúdeniu veci pred rozhodnutím okresného súdu je potrebné uviesť, že ústavný

súd vzhľadom na závažnosť tejto námietky a nejednotnosť argumentácie jednotlivých senátov pri právnom posúdení v obdobných prerokovaných a rozhodnutých veciach pristúpil k zjednoteniu odchylných právnych názorov a prijal stanovisko sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014 v pléne, ktorým v zmysle § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde je ústavný súd pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazaný.

Pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúvaní žiadosti exekútora na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní (PLz. ÚS 1/2014).

Vychádzajúc z prijatého stanoviska pléna, ktoré je možné aplikovať aj na tento prípad (keď okresný súd zastavil exekučné konanie, na ktoré už vydal poverenie pre súdneho exekútora), je nutné konštatovať, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je v súlade s materiálnymi limitmi označených práv. V posudzovanej veci nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom z dôvodov uvádzaných sťažovateľkou, pretože aj keď okresný súd v označených veciach nenariadil pojednávanie pre účely vykonávania dokazovania, sťažovateľka po oboznámení sa s výsledkami ex offo šetrenia a právneho posúdenia v napadnutom uznesení okresného súdu mala možnosť sa k záverom okresného súdu vyjadriť v odvolacom konaní, čo aj využila, čím došlo k naplneniu namietanej zásady, a teda konanie ako celok (základné a odvolacie) nebolo poznačené tvrdenou vadou (odňatím možnosti konať pred súdom), ktorá by bola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania ako takého. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia teda dospel k prijateľnému

právnemu záveru o neexistencii vád zakladajúcich prípustnosť dovolania, ktoré aj primeraným spôsobom odôvodnil.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky týkajúcu sa osobitosti aplikácie právnych noriem Európskej únie v prípadoch poistných zmlúv v spojitosti s posudzovaním rozhodcovskej doložky obsiahnutej v poistnej zmluve, ktorá spočíva v tvrdení, že dohoda o rozhodcovskom konaní tvorí súčasť výpočtu poistného rizika a zodpovednosti poisťovateľa, preto nepodlieha súdnemu prieskumu z hľadiska cieľov smernice č. 93/13/EHS, je táto argumentácia sporná a aj protirečivá v tom smere, že na jednej strane sťažovateľka tvrdí, že poistné riziko je viazané, resp. ráta s riešením sporov v rozhodcovskom konaní, na strane druhej pred všeobecnými súdmi sťažovateľka prezentovala názor o prijateľnosti takejto rozhodcovskej doložky s argumentáciou, že spotrebiteľ mal možnosť nebyť ňou viazaný. Napriek uvedenému ústavný súd vzhľadom na použitie tejto argumentácie až v konaní pred ústavným súdom konštatuje, že nemohol na ňu prihliadať, pretože ako už bolo uvedené, princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu v tom bráni.

S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2014